

Impacto psicológico da COVID-19 en nenos/as e adolescentes de centros de protección á infancia e á mocidade

A principios de marzo de 2020 comezouse a falar seriamente da COVID-19 nunha *Casa de Familia* da cidade de Santiago de Compostela. Para quen non o saiba, unha *Casa de Familia* é unha vivenda habitada por nenos, nenas e adolescentes que, debido a situacións de desprotección, desamparo e/ou risco no seu eido familiar, están baixo a tutela da Administración, sendo esta quen asume temporalmente a súa garda. Un conxunto de profesionais vela por que o ambiente sexa o máis acoledor posible, á vez que procura que esas persoas poidan continuar co seu desenvolvemento persoal, social e familiar.

O acto de rodear outra persoa cos brazos denomínase *aperta*. Pero como se fai iso cando hai que manter unha distancia interpersoal determinada? Como se fai iso cando a norma di que é a maneira de protexer as persoas que nos rodean? Hai intres da vida nos que o que máis nos pode chegar a protexer como seres humanos é precisamente unha mostra de agarimo, un contacto físico reconfortante, acompañado dunhas verbas tranquilas e cálidas.

As apertas destes profesionais constitúen un dos ingredientes básicos para que o menú diario de ilusións, preocupacións, alegrías e conflitos sexa o máis agradable posible para eses nenos, nenas e adolescentes.

Sandra Gómez López

Psicóloga en Fundación Meniños (anteriormente, educadora en Casa de Familia Arela)

sandra.gomez.lopez@hotmail.com

REVISTAGALEGA
DE EDUCACIÓN

ISSN: 1132-8932

Páx. 19-20

A COVID-19 trouxo consigo un dos maiores cambios nun recurso de protección á infancia e á adolescencia: o cambio de roupa e o proceso de desinfección de todas as persoas que formaron parte da *Casa de Familia* durante o estado de alarma. E isto atinxe tanto a profesionais como a infantés e a adolescentes.

As persoas profesionais debían mudar a súa vestimenta cada vez que accedían ao interior da vivenda e saían dela. Se ben, racionalmente, entendiábase o motivo desta medida, emocionalmente resultaba máis complexo de integrar, posto que isto supoñía unha gran diferenza respecto ao funcionamento familiar dunha casa común. Para os nenos, nenas, mozos e mozas, isto subliñaba o concepto de institucionalización, recordando así o feito de non vivir nun contexto normalizado, igual que o resto das súas amizades, por exemplo. Que os seres humanos tendemos a facer comparacións é algo natural, e nun contexto así non ía ser menos. Pensar no que podería estar sucedendo en calquera outro domicilio supoñía, por tanto, un cúmulo de emocións e sentimentos difícil de dixerir no mundo interno, é dicir, na mente e no corpo de cada unha destes nenos, nenas e adolescentes.

Aínda así, isto non foi o máis sobresaínte. O maior choque veu da man da nova de non poder reunirse con persoas non conviventes. Ou o que é o mesmo, non poder ter visitas nin saídas coas súas familias, unicamente contacto telefónico e/ou por videochamada. Se ao ler isto estamos pensando se nun centro de protección hai contactos coa familia biolóxica, a resposta é afirmativa, xa que a idea é que estes nenos, nenas e adolescentes poidan regresar coa súa familia cando as condicións desta sexan favorables. Polo tanto, entre medias, mantense o contacto con elas, xa que non deixan de ser as principais figuras de referencia.

Desta forma, atopáronse de súpeto cunha nova realidade: non poder encontrarse coa súa familia ata novo aviso. Estas tres últimas palabras foron importantes, xa que implican xestionar a incerteza, ese estado no que a angustia pode apoderarse dunha persoa; ese estado no que falta a predición do que vai suceder. Para as persoas que sufriron algún trauma, a capacidade de prever o que sucede a continuación é fundamental para o seu benestar emocional. Autorregularse supón un desafío nun contexto no que o futuro é incerto, no que se apodera dun sensación de non ter un mínimo de control. Iso, sumado ao afastamento dos seres queridos, xera un importante desacougo interno.

Entón, puxéronse en marcha mecanismos que axudaron a levar a nova e atemorizante situación. Porque, se xa de por si o feito de que un virus descoñecido circule arredor dun ou dunha leva consigo emocións como o medo, que ademais se sume a tristeza por non

poder ver as principais figuras de apego, supón todo un reto a superar. E este reto adquire maior peso se estamos falando da infancia e da mocidade.

Tempos a soas para conseguir situarse nunha nova realidade. Tempos en busca dunha compañía agradable coa que poder compartir o impacto desta noticia. Tempos de facer exercicio físico para poder desaforar e canalizar así as emocións; tamén para diferenciar os tempos do día, tal e como sucedía nos distintos fogares de calquera lugar do mundo.

Finalmente, cabe resaltar que o sentimento de grupo aumentou proporcionalmente o desexo de rematar con este episodio. Porque volver ver a familia converteuse no principal obxectivo, a responsabilidade para con un mesmo e co grupo adquiriu maior intensidade. "Facer ben as cousas" ou, o que era o mesmo, cumprir coas normas estipuladas para tal situación, foi a principal premisa mental. E aquí novamente a comparativa: volver ás aulas (xa no mes de setembro) supuxo para estes nenos, nenas e adolescentes observar o comportamento do resto de persoas que non tiveran que pasar por unha situación como a deles e delas. Neste sentido, as boas prácticas respecto á COVID-19 foron inmejorables por parte destas persoas menores de idade ■